

Hele mennesket

Hilde J. Mæland og Alfa-Merethe Seftand

Grethe S. Tell.

Alle personer født i årene 1953-57 i hele Hordaland blir i disse dager påminnet sin egen helse og ivaretakelsen av den. Bussen fra Statens helseundersøkelser har siden slutten av oktober vært på veien for å besøke alle kommunene i fylket. Den andre hjerte- og karundersøkelsen i Hordaland er i full gang, og i samme regi forskningsprosjektet HUSK.

Helseundersøkelsen i Hordaland '97/99, HUSK, er et tverrfaglig samarbeidsprosjekt der forskerne representerer mange ulike seksjoner og avdelinger ved Det medisinske fakultet og Haukeland sykehus, Det psykologiske fakultet og HEMIL senteret ved Universitetet i Bergen. I tillegg til Statens helseundersøkelser er også Universitetet i Oslo og Norges veterinærhøgskole representert med prosjekter. Prosjektleder professor Grethe S. Tell mener en slik sammensetning av forskere fra både medisinsk og samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer er viktig for å kunne avdekke flere sider ved folks helse- og sykdomsbilde på en gang. - Fordi vi vet at folks helse er et resultat av et samspill mellom mange ulike faktorer, er vårt formål å kunne tegne et så nyansert bilde av menneskers helse som mulig. Vi ønsker å se på både biologiske, sosiale og psykologiske aspekter av helse, forhold som alle påvirker helsetilstanden, sier Tell.

Bidrag til forskning og helseplanlegging

Det er primært gjennom å svare på to spørreskjema at de inviterte Hordalendingene gir sitt bidrag til forskningen. Det er i alt 18 delprosjekter med i HUSK, der prosjektlederne har arbeidet i nærmere to år med å sette sammen undersøkelsen. Siden HUSK er et tverrfaglig prosjekt skal 40 åringene svare på spørsmål som spenner over et vidt spekter innenfor temaet helse. Her finner en spørsmål som berører alt fra kosthold til søvn, tvangstanker og hypokondri, arbeid-sykemelding-trygd og aspekter ved ens sosiale relasjoner. Men Helseundersøkelsen i Hordaland, HUSK, er ikke bare nyttig for de inviterte 40-44 åringene. Statens helseundersøkelser (SHUS) bearbeider dataene til rapporter som kan brukes i helseplanlegging både på kommunalt-, fylkes- eller nasjonalt nivå.

En krone for hvert år

Statens helseundersøkelser planlegger å besøke Hordaland med tre års mellomrom, slik at alle førtiåringene etter hvert får tilbud om å være med på undersøkelsen. I praksis innebærer det at invitasjonen denne gangen går til alle kvinner og menn mellom 40-44 år, omlag 29.000 personer. Undersøkelsen koster 40 kroner for den inviterte, noe som er rimelig i forhold til omfanget av undersøkelsen. To uker før bussen ankommer kommunen går invitasjonen ut sammen med et spørreskjema og en informasjonsbrosjyre. I spørreskjemaet blir man bedt om å svare på spørsmål om sin egen helse og helsevaner. Skjemaet tar man med seg i utfylt stand til SHUS-bussen, hvor sykepleiere så gjennomfører en sjekk av førtiåringen der blodtrykk, høyde, vekt, hofte- og livvidde blir målt. Det blir dessuten tatt blodprøver for analyser av fettstoffene i blodet: total kolesterol, HDL kolesterol og triglyserider, samt blodsukker.

Personlig tilbakemelding

Resultatene fra undersøkelsen får den inviterte hjem i posten ca. 6 uker etter undersøkelsen. I enkelte tilfeller er det også behov for en oppfølgende undersøkelse foretatt av den lokale legen. - Dette gjelder for dem som har høy risiko for hjerte- og karsykdom eller sukkersyke, sier fungerende avdelingsoverlege Sidsel Graff-Iversen ved SHUS. - Det er ikke mange dette angår, men vi forventer at om lag 10% av alle de undersøkte kan få behov for en slik oppfølging. Av disse regner vi med at 2 av 3 ikke har fått påvist høy risiko tidligere. For dem som ikke har behov for oppfølging fra lege, gir den personlige tilbakemeldingen 40 åringen selv mulighet til å ta stilling til sin egen helsesituasjon. I tillegg til de rent medisinske resultatene av undersøkelsen får også den undersøkte konkrete råd for forbedring av sin egen helse.

Fast lokale og tilleggsundersøkelser

Til slutt på reiseruten i fylket er det de bergenske kvinner og menn i begynnelsen av 40 årene som får invitasjon til Helseundersøkelsen i Hordaland, HUSK. Dette utgjør omlag halvparten av alle de inviterte i fylket, så i Bergen blir det et langvarig opphold. De første invitasjonene går ut i august, og de siste på vårparten '99. Det mest hensiktsmessige er da å ta i bruk et eget lokale for undersøkelsen fremfor SHUS busen. Dessuten skal ytterligere 9.000 personer inviteres til en egen homocystein undersøkelse. Det er ca. halvparten av dem som var med i tilsvarende undersøkelse for 5 år siden. Homocystein er en aminosyre i blodet som forskerne antar er like viktig som kolesterol med hensyn til risiko for hjerte- og karsykdom. Et annet tilleggsprosjekt er måling av beinmineralitet og kroppssammensetning for å finne årsakssammenhenger til utvikling av osteoporose (beinskjørhet). Et tilfeldig utvalg kommer dessuten til å bli spurt om å være med i et delprosjekt vedrørende et generasjonsstudie av psykosomatiske plager. Foreldrene må da gi tillatelse til at barna mellom 12-18 år kan få tilsendt et spørreskjema. Både for tilleggsprosjektene og hovedundersøkelsen håper prosjektlederne på en høy deltakelse. - Vi håper på en oppslutning på minst 80%, sier en optimistisk prosjektleder professor Grethe S. Tell.

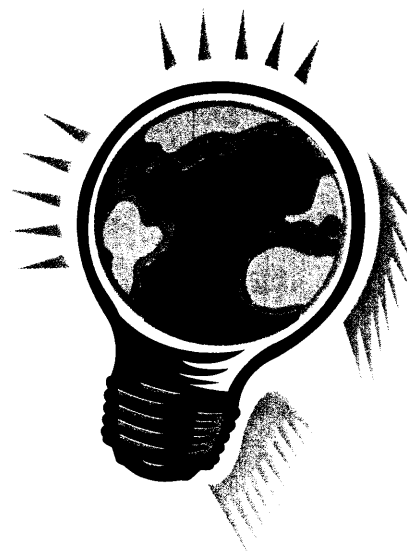
Vil du vite mer?

Kontakt: Alfa-Merethe Sefland
Daglig leder for HUSK prosjektsenter
tel: 55 97 46 60 mobil: 90 84 51 14

HOMOCYSTEIN-STUDIET

Homocystein-studiet er et delprosjekt av HUSK, ledet av professor Stein Emil Vollset. Homocystein finnes ikke i kosten, men blir dannet av en aminosyre som bl.a. finnes i kjøtt.

Homocystein-nivået i kroppen er avhengig av mengden av tre B-vitaminer: folat, B12 og B6. For lite av disse vitaminene kan føre til for mye homocystein. Den forrige homocystein-undersøkelsen i 1992-93 viste en sterk sammenheng mellom homocystein-nivå og livsstil. Røyking, høyt kaffeinntak, lite mosjon og lavt inntak av frukt og grønnsaker synes å være sterkt medvirkende til høye homocystein-verdier. Studier har vist at et høyt homocystein-nivå i blodet er en sterk risikofaktor for hjerte- og karsykdom og tidlig død. Ved å invitere 9.000 personer som deltok i 1992-93 til ny prøvetaking, kan man måle endringer i homocystein-verdier over tid og kartlegge årsaker til endring. En ønsker også å kartlegge helse og sykdom hos utvalget siden forrige undersøkelse, relatert til homocysteinverdien i 1992-93. Kilde: Huskelappen, oktober 1997, utgitt av HUSK

BRAATHENS SAFE**Ut og reise!?**

Det er mange grunner til at du bør reise med oss.

* Samarbeidsavtale med
Hordaland
Fylkeskommune
* Budsjettbillett fra
3-25% av ordinær pris

Kontakt oss i 0.etg i
Sentralblokken,
Haukeland Sykehus
Intern tlf.: 3386/3387.

Åpningstider
Man - fre 08.30-15.30

NSB Reisebyrå